

SPREJETA BESEDILA

P9_TA(2022)0339

Središče AccessibleEU v podporo politikam dostopnosti na notranjem trgu EU

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 4. oktobra 2022 o središču AccessibleEU v podporo politikam dostopnosti na notranjem trgu EU (2022/2013(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju člena 2 Pogodbe o Evropski uniji,
- ob upoštevanju členov 19, 48, 67(4), 153, 165, 168 in 174 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti členov 3, 21, 24, 26, 34, 35, 41 in 47,
- ob upoštevanju Konvencije OZN o pravicah invalidov (v nadaljnjem besedilu: konvencija), ki je začela veljati 21. januarja 2011 v skladu s Sklepom Sveta 2010/48/ES z dne 26. novembra 2009 o sklenitvi Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov s strani Evropske skupnosti¹,
- ob upoštevanju splošnih komentarjev glede konvencije o pravicah invalidov, ki jih je Odbor OZN za pravice invalidov pripravil kot veljavne smernice za njeno izvajanje, zlasti splošni komentar št. 2 o členu 9 o dostopnosti (sprejet 11. aprila 2014),
- ob upoštevanju kodeksa ravnanja, sklenjenega med Svetom, državami članicami in Komisijo, o določitvi notranjih dogovorov o izvajanju konvencije o pravicah invalidov s strani Evropske unije in zastopanju Evropske unije v zvezi s to konvencijo²,
- ob upoštevanju sklepnih ugotovitev Odbora OZN za pravice invalidov z dne 2. oktobra 2015 o začetnem poročilu Evropske unije,
- ob upoštevanju strateške preiskave evropske varuhinje človekovih pravic o tem, kako Komisija spremlja uporabo sredstev EU za spodbujanje pravice invalidov in starejših do samostojnega življenja,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 3. marca 2021 z naslovom Unija enakosti:

¹ UL L 23, 27.1.2010, str. 35.

² UL C 340, 15.12.2010, str. 11.

strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030 (COM(2021)0101),

- ob upoštevanju predloga direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, ki ga je podala Komisija (COM(2008)0426, protidiskriminacijska direktiva), ter stališča Parlamenta z dne 2. aprila 2009¹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. junija 2020 o evropski strategiji o invalidnosti po letu 2020²,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/782 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu³,
- ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve⁴ (evropski akt o dostopnosti),
- ob upoštevanju Direktive (EU) 2016/2102 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja⁵,
- ob upoštevanju Direktive (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah⁶,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2022/612 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. aprila 2022 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (prenova)⁷,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z naslovom Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje (COM(2021)0118),
- ob upoštevanju Direktive 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2010 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah)⁸,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z naslovom Strategija za trajnostno in pametno mobilnost – usmerjanje evropskega prometa na pravo pot za prihodnost (COM(2020)0789),
- ob upoštevanju nove agende za potrošnike (COM(2020)0696), v kateri so med petimi prednostnimi nalogami navedene tudi posebne potrebe nekaterih skupin potrošnikov, na primer invalidov,

¹ UL C 137 E, 27.5.2010, str. 68.

² UL C 362, 8.9.2021, str. 8.

³ UL L 172, 17.5.2021, str. 1.

⁴ UL L 151, 7.6.2019, str. 70.

⁵ UL L 327, 2.12.2016, str. 1.

⁶ UL L 321, 17.12.2018, str. 36.

⁷ UL L 115, 13.4.2022, str. 1.

⁸ UL L 95, 15.4.2010, str. 1.

- ob upoštevanju Direktive 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES¹ (direktiva o javnem naročanju),
 - ob upoštevanju Uredbe Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 z dne 17. decembra 2020 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027² ,
 - ob upoštevanju Sklepa Sveta (EU) 2018/254 z dne 15. februarja 2018 o sklenitvi, v imenu Evropske unije, Marakeške pogodbe o olajšanem dostopu do objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja³ ,
 - ob upoštevanju standardov dostopnosti, ki izhajajo iz pooblastil Komisije št. 376, 554, 420 in 473,
 - ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 181/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu in spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004⁴,
 - ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1177/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o pravicah potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovnihih poteh ter spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004⁵,
 - ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 1107/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o pravicah invalidnih oseb in oseb z omejeno mobilnostjo v zračnem prevozu⁶,
 - ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91⁷,
 - ob upoštevanju Uredbe Komisije (EU) št. 1300/2014 z dne 18. novembra 2014 o tehničnih specifikacijah za interoperabilnost v zvezi z dostopnostjo železniškega sistema Unije za invalide in funkcionalno ovirane osebe⁸,
 - ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov (A9-0209/2022),
- A. ker imajo invalidi enake pravice na enaki osnovi kot drugi na vseh področjih življenja ter imajo neodtujljivo pravico do dostojanstva, enake obravnave, neodvisnega življenja, neodvisnosti in polne udeležbe v družbi, kar je v prid vsem ravnem družbe;

¹ UL L 94, 28.3.2014, str. 65.

² UL L 433 I, 22.12.2020, str. 11.

³ UL L 48, 21.2.2018, str. 1.

⁴ UL L 55, 28.2.2011, str. 1.

⁵ UL L 334, 17.12.2010, str. 1.

⁶ UL L 204, 26.7.2006, str. 1.

⁷ UL L 46, 17.2.2004, str. 1.

⁸ UL L 356, 12.12.2014, str. 110.

- B. ker ima več kot 87 milijonov ljudi v Uniji katero od oblik invalidnosti in ker je treba upoštevati tudi demografske trende;
- C. ker je dostopnost bistven pogoj, da lahko invalidi v celoti uživajo človekove pravice in temeljne svoboščine; ker morajo države pogodbenice v skladu s členom 9 konvencije, ki govori o dostopnosti, sprejeti ustrezne ukrepe, s katerimi invalidom omogočijo enak dostop do fizičnega okolja, prevoza, informacij in komunikacij, vključno z informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami in sistemi, ter do drugih objektov in storitev, ki so na voljo javnosti ali se ji zagotavljajo, tako v mestih kot na podeželju, da bi invalidom omogočili samostojno življenje in polno udeležbo v vseh vidikih življenja;
- D. ker morajo države članice poskrbeti, da bo dostopnost upoštevana na vseh ravneh, ne samo v javnih stavbah in v prometu, marveč tudi v zdravstvu in izobraževanju, ter povečati mobilnost in vključevanje invalidov;
- E. ker je v konvenciji „univerzalno oblikovanje“ opredeljeno kot oblikovanje proizvodov, okolja, programov in storitev, ki je čim bolj uporabno za vse ljudi, ne da bi ga bilo treba prilagajati ali posebej načrtovati, in ki ne izključuje podpornih pripomočkov za posamezne skupine invalidov; ker je dostopnost eno od splošnih načel omenjene konvencije, EU in države članice pa so jo pravno zavezane spoštovati na podlagi Sklepa 2010/48/ES; ker je v splošnem komentarju št. 2 h konvenciji zapisano, da morajo države pogodbenice sprejeti akcijske načrte in strategije za opredelitev obstoječih ovir za dostopnost, določiti časovne okvire za odpravo ovir z izrecnimi roki ter zagotoviti potrebne človeške in materialne vire za to; ker je dostopnost bistvena, da lahko invalidi uživajo pravico do zasebnosti, nediskriminacije, zaposlovanja, vključujočega izobraževanja, političnega udejstvovanja in drugih pravic iz konvencije;
- F. ker imajo lokalni organi ključno vlogo in državam članicam pomagajo pri pripravi socialnih politik, tudi politik o invalidnosti in dostopnosti, in sicer tako, da analizirajo potrebe na terenu in izvajajo posebne ukrepe;
- G. ker visokokakovostne in cenovno dostopne podporne tehnologije spodbujajo popolno vključevanje invalidov v družbo in koristijo tako invalidom kot ponudnikom teh tehnologij, pa tudi družbi kot celoti; ker te tehnologije zmanjšujejo razlike med državami članicami in ker delujejo le v dostopnih okoljih;
- H. ker imajo visoka stopnja zaposlenosti invalidov, večja dostopnost in večja vključenost te skupine v delovno silo nedvomen gospodarski potencial;
- I. ker je Unija postavila celovit pravni okvir za dostopnost na notranjem trgu, zlasti s sprejetjem posebne zakonodaje, kot evropski akt o dostopnosti, obveznosti glede tega pa je vključila tudi v določeno sektorsko zakonodajo, na primer uredbe o skladih EU; ugotavlja, da bo evropski akt o dostopnosti, ki se bo uporabljal od 28. junija 2025, uvedel pomembne nove zahteve glede dostopnosti proizvodov in storitev;
- J. ker bo dejansko izvajanje politik, povezanih z invalidnostjo, pozitivno prispevalo h konkurenčnosti notranjega trga EU in je zato sestavni vir njenega gospodarstva;
- K. ker je ocena evropske strategije o invalidnosti za obdobje 2010–2020 pokazala, da je njen prispevek izboljšal razmere na številnih področjih, vendar je bilo ob tem opozorjeno, da se invalidi še vedno soočajo s precejšnjimi ovirami pri dostopu do

zdravstvenega varstva, izobraževanja, prevoza, grajenega okolja, IKT, zaposlovanja in rekreacijskih dejavnosti, pa tudi do udeležbe v politiki in na drugih področjih življenja;

1. pozdravlja sporočilo Komisije z naslovom Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030 (v nadaljnjem besedilu: strategija), katere cilj je, da bodo lahko vsi invalidi v Evropi uživali svoje pravice, sodelovali v družbi in gospodarstvu pod enakimi pogoji ter da ne bodo več diskriminirani, loteva pa se tudi velikih ovir, omenjenih v oceni evropske strategije o invalidnosti 2010–2020;
2. pozdravlja pobudo Komisije, napovedano v strategiji, da bo ustanovila središče AccessibleEU (v nadaljnjem besedilu: središče); je seznanjen, da naj bi to središče povečalo doslednost usklajenih politik dostopnosti, pomagalo pri njihovem izvajanju, olajšalo dostop do ustreznih znanj in spretnosti, spodbujalo kulturo enakih možnosti in polno udeležbo invalidov v družbi, tudi na poklicni ravni, v prostoru sodelovanja med javnimi upravami, predstavniki podjetij, invalidsko civilno družbo, strokovnjaki za dostopnost in uporabniki;
3. ugotavlja, da bo mogoče boljše rezultate na področju dostopnosti v družbi doseči le, če bo središče uporabljalo pristop „univerzalnega oblikovanja“; poudarja, da je treba poskrbeti, da se bo ta pristop ustrezno upošteval, zlasti pri fizičnem okolju, prevozu, informacijah, komunikaciji in storitvah, javnih naročilih in razpisih; meni, da ta pristop implicira tudi učinkovito sodelovanje vseh deležnikov in imetnikov pravic v postopkih;
4. poudarja, da je EU na osnovi konvencije o pravicah invalidov vzpostavila celovit pravni okvir za dostopnost na enotnem trgu, ki med drugim vključuje evropski akt o dostopnosti, direktivo o spletni dostopnosti, direktivi o avdiovizualnih medijskih storitvah in elektronskih komunikacijah ter tehnične specifikacije za železniške postaje in vozila; opozarja, da so roki za izvedbo nekaterih vidikov tega okvira dolgi, in spodbuja, da se jih čim prej uresniči; obžaluje, da se izvajanje te ključne zakonodaje, kjer je že obvezno, med državami članicami zelo razlikuje, v splošnem pa ni zadovoljivo, predvsem zaradi pomanjkanja usposobljenih strokovnjakov za dostopnost; zato poudarja, da je treba izboljšati poznavanje ter praktično in teoretično strokovno znanje o politikah dostopnosti v javnih upravah, gospodarskih subjektih in javnosti nasploh, da bi lahko poiskali ustrezne, trajnostne in cenovno dostopne rešitve v vsaki državi članici in tako izboljšali izvajanje obstoječih in prihodnjih zahtev glede dostopnosti; poudarja, da bi moralo biti središče pomemben vir takšnega znanja in podpore državam članicam pri pripravi na dejansko izvajanje;
5. je seznanjen z ustanovitvijo ad hoc delovnih skupin za izvajanje določene zakonodaje o dostopnosti; meni, da neobstoj okvira za usklajevanje in sodelovanje med EU, državami članicami in zlasti javnimi organi, ki spremljajo ali izvršujejo zakonodajo o dostopnosti, ter ustreznimi deležniki, ki podpirajo medsektorske rešitve, namreč invalidi prek njihovih predstavniških organizacij, strokovnjaki za dostopnost in zasebnim sektorjem, dodatno ovira izvajanje zakonodaje o dostopnosti in usklajeno izvrševanje po vsej EU;
6. poziva Komisijo, naj zagotovi ustrezne vire za ustanovitev in delovanje središča, tako v smislu financiranja kot kadrov; poziva države članice, naj zagotovijo sredstva, potrebna za izvajanje in izvrševanje politik dostopnosti, tudi prek skladov EU; poudarja, da je zadostno financiranje nujno za učinkovite javne politike dostopnosti ter za doseganje napredka na najrazličnejših področjih, kot so ozaveščanje s komunikacijo, zlasti z invalidskimi organizacijami, prepoznavnost nevidnih invalidnosti, harmonizacija

nacionalnih invalidskih kartic in standardi dostopnosti;

Sestava

7. poziva Komisijo, naj ustanovi sekretariat in forum za usmerjanje in vodenje dela središča; poudarja, da bi moral forum jamčiti uravnoteženo sodelovanje deležnikov iz javnega in zasebnega sektorja in imetnikov pravic z ustreznimi izkušnjami na področju dostopnosti; poudarja, da bi bilo treba zagotoviti ustrezno ravnovesje spolov; poudarja, da je treba zagotoviti sodelovanje invalidskih organizacij, saj je to bistven element delovanja središča, da se zagotovi čim večja preglednost njegovih dejavnosti; meni, da bi morale središče objaviti letni delovni program in v forum vključiti predstavnike poslancev Evropskega parlamenta;
8. poudarja posebne izzive, ki jih prinašajo posebna področja politik dostopnosti, kot so grajeno okolje, javna naročila, digitalne tehnologije, mediji in kultura, prevoz, nove in podporne tehnologije, proizvodi in storitve, ki so dostopne javnosti; poziva Komisijo, naj ustanovi specializirane podskupine strokovnjakov za nekatera področja; je prepričan, da bi morale te skupine tesno sodelovati s središčem, državami članicami, invalidi in organizacijami, ki jih zastopajo, da bi lahko bolje ocenjevale, izvajale, spremljale in izvrševale zakonodajo o dostopnosti;
9. poziva države članice, naj vzpostavijo nacionalna vozlišča dostopnosti, ki bi imela tudi kontaktne točke in zrcalne skupine strokovnjakov, ki bodo tesno sodelovale s središčem pri izvajanju, spremljanju in izvrševanju zakonodaje o dostopnosti; meni, da bi morala nacionalna vozlišča za dostopnost olajšati izmenjavo in usklajevanje med ustreznimi deležniki in imetniki pravic, vključno z gospodarskimi subjekti, invalidskimi organizacijami in nacionalnimi organi, pristojnimi za dostopnost in izvajanje sektorske zakonodaje; je prepričan, da bi morali strokovnjaki središča na tem področju zagotavljati smernice in usposabljanje vsem ustreznim deležnikom; meni, da bi lahko te skupine pomagale najti rešitve za dostopnost, ki upoštevajo nacionalne posebnosti;

Mandat

10. meni, da bi morale središče delovati kot vozlišče, ki ustreznim institucijam in organom EU ter državam članicam pri izvajanju prava Unije ponuja redno pomoč in strokovno znanje v zvezi s politikami dostopnosti in tehničnimi zahtevami; meni, da bi morale središče vzpostaviti in usklajevati okvir za sodelovanje, ki bi povezal ustrezne nacionalne organe in organe Unije z vsemi skupinami uporabnikov, zlasti z invalidskimi organizacijami, organizacijami civilne družbe, akademskimi krogi, podjetji in strokovnjaki z vseh področij dostopnosti in potrošniških pravic, da bi podprl usklajeno izvajanje in izvrševanje po vsej EU, zagotovil usmerjanje in usposabljanje ter spodbudil oblikovanje politik in inovacije na nacionalni ravni in ravni EU, tudi z opredelitvijo in izmenjavo primerov dobre prakse med sektorji ter z razvojem orodij za lažje izvajanje prava Unije; poleg tega meni, da bi lahko središče izboljšalo sodelovanje med vsemi temi organi in organizacijami z zelo inovativnimi deležniki, kar bi pozitivno vplivalo na razvoj podpornih tehnologij; meni, da bi morale središče ustreznim institucijam in organom EU ter državam članicam ponujati tudi svetovanje in smernice o njihovih notranjih politikah in praksah glede dostopnosti;
11. poudarja, da bi lahko središče podpiralo Komisijo pri njenem delu, med drugim pri opredeljevanju in odpravljanju vrzeli in nedoslednosti v veljavni zakonodaji,

zagotavljanju političnih priporočil za posodobitev in razvoj zakonodaje o dostopnosti, pri vključevanju načela dostopnosti v vse ustrezne politike, ki so v pristojnostih posameznih generalnih direktorats Komisije, tudi z opredeljevanjem prednostnih področij, kjer bi bilo dostopnost treba izboljšati, pri izvajanju projektov, ki preučujejo inovativne načine za uvedbo dostopnosti, ter pri pripravi tehničnih specifikacij o dostopnosti, pomoč pa bi lahko nudilo tudi agencijam in organom EU pri vprašanjih, povezanih z dostopnostjo;

12. meni, da bi morale središče za Komisijo in države članice ustvarjati dragoceno védenje o dostopnosti, tako da bi uporabljalo raziskave in študije, ter zbirati in združevati specializirane in primerljive informacije in povsem javne podatke, vključno s povratnimi informacijami o izvajanju zakonodaje o dostopnosti; poudarja, da bi s tem pripomogli k temu, da bodo politike dostopnosti temeljile na zahtevah in izkušnjah uporabnikov; poudarja, da bi morale središče pomagati odpravljati vrzeli pri zbiranju statističnih podatkov o položaju invalidov na nacionalni ravni, predvideti pa bi moralo tudi sodelovanje z ustreznimi statističnimi organi, kot je Eurostat;
13. meni, da bi bila vloga središča bistvena pri nujenju znanja in podpore Komisiji in državam članicam, deležnikom in imetnikom pravic pri izvajanju, spremljanju in izvrševanju politik dostopnosti, tudi z usposabljanjem in smernicami v vseh uradnih jezikih EU, ki bi bili napisani dostopno in razumljivo ter zlahka berljivi;
14. poudarja, da bi morale središče pomagati odpraviti nedoslednosti med konvencijo o pravicah invalidov in politikami EU ter tako pomagati državam članicam pri doseganju glavnega cilja, večje stopnje zaposlenosti invalidov; poudarja, da morajo biti v tej dejavnosti vključevanja udeležene EU in države članice, tudi prek tesnega sodelovanja z invalidskimi organizacijami in drugimi organizacijami civilne družbe, javnimi organi in zasebnim sektorjem;
15. ugotavlja, da izvajanje politik dostopnosti zahteva visoko stopnjo tehničnega strokovnega znanja in da ni dovolj vključeno v visokošolske programe, kar povzroča pomanjkanje kvalificiranih strokovnjakov za dostopnost v javnem in zasebnem sektorju na vseh področjih; poudarja, da bi morale središče podpirati države članice pri pripravi namenskih izobraževalnih programov za vprašanja, povezana z dostopnostjo, ter ponuditi usposabljanje za strokovnjake, javne uslužbenke EU in nacionalne javne uslužbenke ter ustrezne deležnike in imetnike pravic, da bi povečali ozaveščenost o teh vprašanjih;
16. obžaluje, da sistem standardizacije invalidom in njihovim predstavniškim organizacijam ne omogoča, da bi pri pripravi standardov dostopnosti enakopravno sodelovali z drugimi deležniki v dejavnostih evropskih in nacionalnih standardizacijskih organov; zato poziva k boljši zastopanosti v sistemu standardizacije in uravnoteženi zastopanosti imenovanih strokovnjakov, da bi zagotovili pravičen izid zakonodaje in standardov Unije o dostopnosti; meni, da bi morale imeti središče pomembno vlogo v sistemu določanja standardov in bi lahko Komisiji zagotavljalo strokovno znanje, kadar ta sodeluje pri delu odborov za standardizacijo, tudi z nasveti strokovnjakov za standardizacijo iz invalidskih organizacij, ter ji po možnosti pomagalo pri pripravi tehničnih specifikacij in zahtev za evropske standarde in proizvodov v skladu z Uredbo

(EU) št. 1025/2012¹, tudi s sodelovanjem vseh ustreznih deležnikov in imetnikov pravic; meni, da bi udeležba središča invalidom prinesla jasne koristi v zvezi z gibanjem po EU in bi jim omogočila, da bi uživali pravico do dela, življenja in prostega gibanja;

17. poziva Komisijo, naj v petih letih po ustanovitvi središča opravi oceno in ovrednoti njegovo učinkovitost in dodano vrednost pri podpiranju politik dostopnosti v EU; poudarja, da bi morala Komisija na podlagi te ocene sprejeti ustrezne ukrepe za posodobitev in izboljšanje središča, med drugim oceniti, ali bi bilo mogoče ustanoviti agencijo, če cilji središča niso bili doseženi; poziva Komisijo, naj spremlja delo središča in njegove dosežke z letnimi poročili, ki naj jih posreduje Parlamentu;

o

o o

18. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji in državam članicam.

¹ Uredba (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o evropski standardizaciji (UL L 316, 14.11.2012, str. 12).